

Hummelo, 30 november 2020.

Geachte gemeenteraad en college,

Als belanghebbenden uit de gemeente Bronckhorst en Doetinchem die dichtbij het zoekgebied voor windturbines (Barlhammerweg) wonen, vragen wij u de volgende aspecten in overweging te nemen in het besluitvormingsproces over dit project.

Wij willen allereerst onze verbazing en teleurstelling uitspreken dat wij, inwoners van Langerak, de wijk de Huet en belanghebbenden uit de gemeente Bronckhorst, in zo'n laat stadium geïnformeerd worden over een project dat zoveel invloed heeft op onze woon- en leefomgeving. Bovendien ligt er al sinds september 2019 een principeverzoek; het is zeer bijzonder dat we informatie hierover recent via de Gelderlander moeten vernemen en pas op 28 oktober een brief van de gemeente Doetinchem ontvangen met de aankondiging dat Greentrust/Landgoed Keppel een informatiebijeenkomst zal beleggen.

Op de Huet zijn zelfs niet alle inwoners, die binnen een afstand van 2,3 km (10 x het hoogste punt van de windturbine) van het projectgebied wonen, geïnformeerd over de plannen. Alleen de bewoners van de buitenste rand van de Huet zijn geïnformeerd. Wij voelen ons overvallen door de plannen die de gemeente Doetinchem nu bespreekbaar acht. Plannen, waarover nu overleg gevoerd gaat worden met belanghebbenden, maar waarbij cruciale aspecten van windturbines, zoals bijv. de hoogte, blijkbaar niet bespreekbaar zijn. Daardoor voelt de komende overlegsessie niet als werkelijk overleg, maar als een bijeenkomst waarbij alleen ingestemd kan worden met de voorgestelde plannen.

In uw rapport "Duurzame energieopwekking in Doetinchem" van 25 april 2019 heeft u als Raad het kader gedefinieerd waaraan projecten op het gebied van duurzame energie moeten voldoen. In het rapport staat dat de lusten tegoed moeten komen aan mens en omgeving. Maar in het rapport wordt niets vermeld over de negatieve gevolgen van windturbines voor mens en milieu. In het rapport wordt gerept over verdeling van de opbrengsten, maar over eisen aan gezondheidsaspecten is niets vermeld.

Vooral op het gebied van gezondheid zijn er de laatste jaren veel twijfels gerezen, vooral in landen waar veel ervaring is met windturbineparken. Dit heeft in die landen geleid tot aanscherpingen, gebaseerd op ervaringen en wetenschappelijk onderzoek, die tot veel andere normen m.b.t. afstanden van windturbines tot woongebieden hebben geleid (Bayern en Polen). En het betreft vaak normen die gelden voor kleinere windturbines dan de windturbines die genoemd worden in bovengenoemd rapport.

Er bestaat veel onduidelijkheid over de neveneffecten van de opwekking van windenergie en er is steeds minder draagvlak voor windenergie. Dit heeft o.a. te maken met de omvang van de windturbines. Turbines met hoogtes van 230 meter zijn niet inpasbaar in het Nederlandse landschap en dergelijke windturbines zijn zeker in het Achterhoekse coulisselandschap disproportioneel (zie bijlage). Daarnaast is er twijfel over nut en rendement van windenergie. Ook heeft windenergie nadelen als het gaat om de aantasting van het landschap, afname van biodiversiteit, slagschaduw en het licht van windturbines. Windturbines leiden tot aantasting van het woongenot van omwonenden en tot waardedaling van woningen in de buurt van windturbines. De meest belangrijke reden voor het afnemende draagvlak voor windenergie zijn de gezondheidsrisico's.

Met name voor de gezondheidseffecten van windturbines vragen wij uw aandacht en doen wij een beroep op uw verantwoordelijkheid hierin voor de omwonenden. Uit diverse wetenschappelijke onderzoeken komt naar voren dat het wonen nabij windmolenparken negatieve gevolgen heeft voor de volksgezondheid (zie bijv. "Gesundheitsgefahr durch die Anwendung überholter Normen und Richtlinien zur Bewertung von Schall, generiert durch große Windkraftanlagen", Artinger et al. 2016). In landen

Tegenwind Oude IJssel
Hummelo, Keppel, Langerak, Doetinchem de Huet

waar al veel ervaring is met windmolenparken wordt de realisatie van projecten voor nieuwe windmolenparken uitgesteld in afwachting van verdere onderzoeken.

In het buitenland, waar men al veel ervaring heeft met windparken zijn de eisen t.a.v. afstanden tussen woongebieden en windparken bijgesteld. Deze nieuwe inzichten zijn nog niet verwerkt in Nederlandse richtlijnen. In diverse landen gelden veel zwaardere normen voor wat betreft de afstand tussen een windturbine en een woning. We roepen u op om uit te gaan van elders gehanteerde uitgangspunten zoals bijvoorbeeld een afstand van 10 x de tiphoogte of zelfs een afstand van minimaal 3 kilometer tot woningen. De gemeente Doetinchem zou geen risico's moeten nemen en besluitvorming over windenergie moeten uitstellen tot er (internationaal) meer bekend is over de gezondheidseffecten van windenergie.

Windturbines geven veel geluidsoverlast door laag frequent en infrason geluid, hetgeen veel impact heeft op de gezondheid. Afhankelijk van geografische en atmosferische omstandigheden, kan het geluid van windturbines tot op vele kilometers hoorbaar zijn. Geluidshinder is een directe aantasting van het woon- en leefklimaat van mensen in hun eigen huis. Het geluid van een grote windturbine kan tot op 2 kilometer hoorbaar zijn, waarbij het pulserende karakter zeer storend is. Infrason geluid is niet hoorbaar voor de mens maar het lichaam neemt de lage frequenties wel waar en dit leidt tot gezondheidsproblemen. Langdurige blootstelling hieraan kan verschillende gezondheidsklachten geven zoals vermoeidheid, hoofdpijn, concentratieverlies, verstoorde nachtrust en fysiologische stress veroorzaken. In diverse landen wordt een direct verband gelegd tussen gezondheidsklachten en het wonen in de buurt van windturbines. Infrason geluid kan zich over grote afstanden verplaatsen door de lucht. Dit geluid kan zelfs ramen of deuren of hele huizen laten trillen. Op steeds meer plekken wordt overwogen om geen windturbines meer op land te bouwen. Bij de nieuwe normen gaat het over de gemiddelde geluidsbelasting over een jaar. Dus valt een periode met veel geluid weg tegen een periode met weinig geluid. Dit is voor inwoners niet te controleren. Het is wenselijk om nader onderzoek te doen naar de Nederlandse geluidsnormen, rekening houdend met laagfrequent/infrason geluid en de gezondheidseffecten en pas na bekendwording van die uitkomsten te besluiten of windenergie in Doetinchem wel of niet wordt toegestaan.

Ook vermeldt het rapport dat de gemeente Doetinchem rekening wil houden met landschappelijk cultuurhistorische waarden. Het zoekgebied voor windturbines ligt in of grenst dicht aan natuurgebieden die behoren bij het Gelders Natuur Netwerk of de ecologische verbindingzone. Een natuurgebied waarin mensen kunnen recreëren en diverse vogelsoorten broeden en foerageren. Om diersoorten te beschermen zijn in het verleden fietsroutes om het "stiltegebied" heen geleid omdat zelfs "recreatie de natuur hier teveel zou verstoren" (bord bij de Lus Laag-Keppel). Nu zijn op de kaart met het zoekgebied voor windturbines gebieden aangegeven in of dicht tegen dit gebied.

Voor zoekgebieden voor mogelijke plaatsing van windturbines zijn gebieden aangewezen met bijzondere cultuurhistorische waarde, zoals het beschermd stadsgezicht Laag-Keppel. De gemeente Bronckhorst heeft dit gebied benoemd en sluit bouw van windturbines binnen een zone van 2 km t.o.v. dit gebied uit. Bijna het gehele gebied dat als projectgebied aangemerkt is valt hier binnen. Het zou zeer vreemd en onwenselijk zijn dat buurgemeenten die windturbineparken op de grensgebieden verkennen, geen rekening houden met de uitgangspunten van buurgemeenten. Een schending van het zo gewaardeerde "naoberschap" in onze regio.

De doelstellingen voor opwek van duurzame energie zijn gebaseerd op uitgangspunten van 2016. Actualisatie is noodzakelijk, waarbij het van belang is om rekening te houden met nieuwe technieken voor opwek en opslag van energie. Bovendien is de gemeente Doetinchem/Achterhoek ambitieus met de doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn. Dat is aanzienlijk ambitieuzer dan de landelijke doelstellingen voor 2050. Op zich is dat lovenswaardig maar het risico ligt er in dat er nu besluiten worden genomen waarvan achteraf kan blijken dat ze ongewenste effecten hebben voor mens en omgeving. Bovendien overbiedt de Achterhoek de hoeveelheid op te wekken energie met de ambitie van 1,35 TWh volgens de RES. Daarnaast bestaat het risico dat de voorloper rol van de Achterhoek een nadeel wordt als andere dichtbevolkte delen van Nederland in 2050 hun afspraken niet na kunnen

Tegenwind Oude IJssel
Hummelo, Keppel, Langerak, Doetinchem de Huet

komen, de Achterhoek nog meer opwek met zon en wind moet invullen met nog meer schadelijke gevolgen voor landschap, mens en milieu.

Initiatiefnemers van energieprojecten ontvangen jaarlijks forse vergoedingen voor het hebben van een windmolen op hun grond. Dit staat veelal niet in verhouding tot het bedrag dat de gedupeerde omwonenden als schadevergoeding kunnen krijgen. De gemeentelijke plannen laten teveel ruimte voor initiatiefnemers die een financieel belang hebben. In de uitgangspunten moet duidelijk vermeld worden dat het woongenot en gezondheid van direct betrokkenen prevaleren boven financiële motieven, anders wordt het huidige beleid een handleiding voor uitverkoop van de publieke ruimte. Het is niet in geld uit te drukken hoeveel gezondheid waard is. U kunt als gemeenteraad een garantie geven op een gezonde leefomgeving door de mogelijkheid van de realisatie van windenergie pas toe te staan nadat er 100% duidelijkheid bestaat over de risico's

Windmolenparken hebben naast het zwaarwegende belang van de volksgezondheid, ook grote negatieve impact op landschappelijke waarden, flora & fauna/biodiversiteit, woongenot van inwoners en waarde van woningen in de omgeving van een windmolenpark. Bij grote windturbines (200m) en windmolenparken wordt zwaar inbreuk gedaan op landschappelijke waarden. Als er al windturbines worden geplaatst, is de oproep om windmolenparken te situeren daar waar de windturbines een zo optimaal mogelijk rendement hebben (o.a. voldoende wind, hoge ligging), en niet in gebieden met hoog landschappelijk en ecologische waarden, zoals in de Achterhoek.

Windturbines maken het landschap en onze regio minder aantrekkelijk voor de huidige en voor toekomstige inwoners. We zullen een aantrekkelijke regio moeten zijn voor inwoners van buiten, mede om de vergrijzing tegen te gaan en de toekomstige tekorten van 27.000 arbeidsplaatsen in te vullen. Door de toename van thuiswerken, mede onder invloed van corona, wordt de Achterhoek en zeker Doetinchem als centrumgemeente, aantrekkelijker als woongebied. Dan moeten we het aantrekkelijke landschap en woongenot wel in stand houden en niet teniet doen door het plaatsen van megagrote windturbines. Daarnaast is een landschap met windturbines niet aantrekkelijk voor toeristen. Voor onze regio is het toerisme van economisch belang en moet gekoesterd worden.

Duurzame energie is van groot belang en wij onderschrijven de noodzakelijke energietransitie maar dit mag niet ten koste gaan van de gezondheid van inwoners of opoffering van het unieke Achterhoekse coulissenlandschap. Het beleid moet van dien aard zijn dat er zo min mogelijk inbreuk wordt gedaan op gezondheid, landschappelijke waarde en biodiversiteit. De snelle ontwikkelingen van innovaties op het terrein van duurzame energieopwekking bieden mogelijk op termijn betere of alternatieve vormen van duurzame energie dan windenergie met minder schade voor mens, biodiversiteit en landschap.

Wij verzoeken u bij uw besluitvorming rekening te houden met het bovenstaande. Wij verzoeken u om de mogelijkheid tot opwekking van windenergie te schrappen totdat er volledig duidelijkheid bestaat over de consequenties en risico's. Wij vertrouwen er op dat het College en de gemeenteraad de gezondheid van de inwoners hoog in het vaandel heeft staan en er geen besluiten worden genomen die de gezondheid en het woongenot van de inwoners kunnen schaden.

Met vriendelijke groet,

Tegenwind Oude IJssel

Bijlage: schaal afmeting windturbine

